สภาพและปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

นางสาวรุ่งนภา สง่าแสง



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545 ISBN 974-17-2640-6 ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I21166055

STATE AND ADMINISTRATIVE PROBLEMS OF SAFETY ENVIRONMENT OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLIS

Miss Rungnapa Sangasaeng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education in Health Education Department of Physical Education Faculty of Education Chulalongkorn University Academic year 2002 ISBN 974-17-2640-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สภาพและปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	
14	ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	
โดย	นางสาวรุ่งนภา สง่าแสง	
สาขาวิชา	สุขศึกษา	
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์	
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. เทพวาณี หอมสนิท	

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์จบับนี้ เป็น

ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

/.....คณบดีคณะครุศาสตร์ (รองศาสตราจารย์ ดร.ไพทูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สิริ กาญจนวาลี)

โยเปลา อัตรุกา้...อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์)

เกมารูเก่ เอมอาก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เทพวาณี หอมสนิท)

งร. รังนอรันป์ กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุคนธทรัพย์)

รุ่งนภา สง่าแสง : สภาพและปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (STATE AND ADMINISTRATIVE PROBLEMS OF SAFETY ENVIRONMENT OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLIS)อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ , อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รศ.ดร.เทพวาณี หอมสนิท 155หน้า. ISBN 974-17-2640-6

การวิจัยนี้ครั้งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพของสิ่งแวดล้อมและปัญหาการบริหาร สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนและเปรียบเทียบบัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยใน โรงเรียนประถมศึกษาตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนส่งไปยังกลุ่ม ประชากร ซึ่งได้แก่ผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 862 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 720 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.52 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว(One – way analysis of variance)และทดสอบรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe test) ผลการวิจัย มีดังนี้

 สภาพของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีสภาพของ สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย แต่ก็มีอาคารเรียนที่สูงมากกว่า 3 ชั้น ยังไม่มีทางออกฉุกเฉินและบันได หนีไฟ สำหรับอุบัติเหตุที่พบบ่อยคือ ชนกัน ลื่นหกล้ม และอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา สถานที่ เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เป็นสนาม สนามเด็กเล่น และอาคารเรียน

 2. ปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลางและมีปัญหารายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลางด้วย ยกเว้น ด้านอาคาร สถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนประถม ศึกษาตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยมากกว่า
 โรงเรียนขนาดเล็ก ถ้าพิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05 เพียงด้านเดียว คือ ด้านอาคาร สถานที่

##448 37868 27 : MAJOR HEALTH EDUCATION

 KEY WORD :STATE / ADMINISTRATIVE PROBLEMS / SAFETY ENVIRONMENT / ELEMENTARY SCHOOLS / BANGKOK METROPOLIS
 RUNGNAPA SANGASAENG : STATE AND ADMINISTRATIVE PROBLEMS OF SAFETY ENVIRONMENT OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLIS : THESIS ADVISOR : ASST.PROF. AIM-UTCHA WATTANABURANON,Ed.D AND THESIS COADVISOR : ASSO.PROF. TEPWANEE HOMSANIT , H.S.D , 155 pp. ISBN 974-17-2640-6

The purposes of the research were to study the state and administrative problems and compare the administrative problems on safety environment of different school sizes under the Jurisdiction of Bangkok Metropolis.Questionnaires were sent to 862 respondents and 720 questionnaires,accounted for 83.52 percent,were returned. The data were then analyzed by means of percentages,means,and standard deviations.One-way analysis of variance and Scheffe test were also applied to test the significant differences at .05 level.

The findings were as follows:

1. Most schools had safety environment but most schools had over three stories with no emergency doors or fire ladder exits. Characteristic of accidents found were bumping,falling,and sport injuries. Most accidents occurred in the fields,play grounds and school buildings.

2. The safety environment administrative problems were at the "moderate" level. The problems on the management, man and money were also found at the "moderate" level with the exception of problems regarding places and buildings which were at the "low" level.

3. Comparing the administrative problems on safety environment among those from the large, medium and small size schools revealed the statistically significant differences at the .05 level. The large and medium size schools had more problems than small size schools. The place and building had statistically significant differences at .05 level.

DepartmentPhysical EducationField of studyHealth EducationAcademic year2002

Student s Signature. Juan Dmda Advisor s Signature. Aswetche Wattenshurann Co- Advisor 's Signature. Immont werear



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เทพวาณี หอมสนิท อาจารย์ ที่ปรึกษาร่วมและอาจารย์ประจำภาควิชาพลศึกษาทุกท่านที่ให้กำลังใจและคำแนะนำที่มีคุณค่า

จนงานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้
 ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสนอแนะแบบสอบถาม
 จนได้เครื่องมือวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรื่องตระกูลที่ให้คำแนะนำ
 การใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ
 คุณครูผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อนทุกคน ที่ให้กำลังใจ ห่วงใย และเป็นพลังให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

รุ่งนภา สง่าแสง

สารบัญ

1	าน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	9
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ବ
กิตติกรรมประกาศ	ନ୍ଥ
สารบัญ	ป
สารบัญตาราง	ដា

บทที่

1 บทน้ำ	1
ความเป็นมาและความส้ำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฏีการเกิดอุบัติเหตุ	8
แนวคิดหลักเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา	10
การบริหารและการจัดระบบความปลอดภัย	16
การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย	22
การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	44

สารบัญ(ตอ)

		หน้า
บทที่		
	4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน	46
	ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	49
	ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหาะสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	63
	ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน	
	เกี่ยวกับปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	75
	5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายมล และข้อเสนอ.เนะ	89
	สรุปผลการวิจัย	89
	อภิปรายผล	92
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	98
	ข้อเลนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	100
	รายการอ้างอิง	101
	ภาคผนวก	105
	ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	106
	ข หนังสือขอความรวมมือ	107
	ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	115
	ง ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของปัญหาการบริหาร	
	สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	126
	จ ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครู	
	อนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	147
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพน โ	155

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่		
1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	46
2	จำนวนและร้อยละของสภาพของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านที่ตั้ง	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	49
3	จำนวนและร้อยละของสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	
	ด้านอาคารเรียน และอาคารประกอบ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	52
4	จำนวนและร้อยละสภาพของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	
	ของห้องสมุด ห้องประชุม ห้องพยาบาล โรงอาหารและห้องส้วม	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	56
5	จำนวนและร้อยละสภาพของลิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	
	ด้านพื้นที่ใช้ฝึกพลศึกษา และพื้นสนาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	59
6	จำนวนและร้อยละของการฝึกซ้อมหนี่ไฟ อุปกรณ์และเวชภัณฑ์	
	ที่ใช้ในการปฐมพยาบาล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	60
7	แสดงความถี่ของอุบัติเหตุที่มักเกิดขึ้นในโรงเรียนและสถานที่ภายในโรงเรียน	
	ที่พบว่าเกิดอุบัติเหตุบ่อย	61
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร	
	และครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบริหาะสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	
	ในโรงเรียน ด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	63
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารลิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	
	ในโรงเรียนด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	66
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	
	ในโรงเรียนด้านงบประมาณ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	68
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับบัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	
	ในโรงเรียนด้านอาคาร สถานที่ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	70

1.6-1

สารบัญตาราง(ต่อ)

		หน้า
ตารางที่		
12	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน	
	ของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหา	
	การบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนด้านการจัดการ	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	75
13	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน	
	ของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหา	
	การบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนด้านบุคลากร	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	77
14	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน	
	ของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหา	
	การบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนด้านงบประมาณ	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	79
15	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน	
	ของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหา	
	การบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียนด้านอาคาร สถานที่	
	จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	81
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน ของความคิดเห็นของ	01
10	ผู้บริหารโรงเรียน และครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่	
	ปลอดภัยในโรงเรียนโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	88
17	จำนวนและร้อยละของปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	126
18	จำนวนและร้อยละของปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	130
19	จำนวนและร้อยละของปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ด้านงบประมาณ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	133
20	จำนวนและร้อยละของปัญหาการบริหารลิ่งแวภล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ด้านอาคาร สถานที่ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	135

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาบริเวณโรงเรียนเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง	
โดยวิธีของเซฟเฟ่	14
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาบริเวณโรงเรียนพื้นขรุขระหรือเป็นหลุมเป็นบ่อ	
โดยวิธีของเซฟเฟ้	14
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหา การซ่อมบ้ำรุงอาคารสถานที่	
โดยวิธีของเซฟเฟ่	14
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาอาคารเรียนสูงเกิน 2 ชั้น ไม่ได้ทำบันได	
ขึ้น-ลงไว้ 2 ทางโดยวิธีของเซฟ	14
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงแข็งแรงของโต๊ะเรียนและม้านั่ง	
โดยวิธีของเซฟเฟ่	14
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาแลงสว่างภายในห้องเรียน	
- โดยวิธีของเซฟเฟ่	14
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
อ่านหนังสือ โดยวิธีของเซฟเฟ่	150
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
-	150
u u	15
โดยวิธีของเซฟเฟ่	15
	 ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาบริเวณโรงเรียนเป็นที่ลุ่มน้ำทั่วมถึง โดยวิธีของเซฟเฟ

สารบัญตาราง(ต่อ)

	r
ห	นา

ตารางที่		
3	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยของอุปกรณ์กีฬา	
	โดยวิธีของเซฟเฟ่	152
32	2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาสถานที่ตั้งตู้น้ำเย็นเฉอะแฉะโดยวิธีของเซฟเฟ	152
33	3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการจัดครูดูแลนักเรียนขณะรับประทานอาหาร	
	โดยวิธีของเซฟเฟ่	153
34	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครโดยวิธีของเชฟเฟ่	153
38	5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและ	
	ครูอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน	
	ด้านอาคารสถานที่โดยวิธีของเชพเฟ่	154